

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
14 Martie st. v.
26 Martie st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 11.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Mirăsă până la mörte.

— Novelă. —

(Urmare.)

Manta cea neagră a copilei stătea trasă pe un umer, și lăsă a se vedé mirésă — cu haina albă de mirésă, cu flori în păr, așa cum dîsese Stanciu sê-l aștepte. Numai una se schimbase pe ea — zimbetul.

Luntrașul mână bine. În câteva minute erau la mijlocul Dunării.

— Mai încă? — întrebă luntrașul.

— Mai încă! — răspuse Bulcea.

Luntrașul mai dădu din vîslă. La un timp ieră grăi.

— Pré apröpe, boeriule! Apa se mișcă, sentinela e treză.

— Lasă luntrea de sine, moșule. Puțin în jos, puțin în sus, ne legănăm numai iecă așa.

— Lasă, că știu eu, boeriule!

Luntrea începî a se legănă ca un légăn de copil, apa o ducea încet, și luntrașul moderă repeđiunea apei cu mână bună.

Nastica desfăcu manta, scöse o arpă și începî.

O cântare dulce, un cântec românesc, doinic ca durerea și dulce ca fericirea. Valurile se păreau că se légănă a plăcere, borea nopții se părea că pîndeșce după sunetele ei, și anima se părea că speréză.

Și până ce degetele ei fugiau peste arpă ca vîntul — ochii lor țintiți cu o atențiune febrilă colo 'n mal la cel turn colosal, colo unde zac robii turcilor.

Eră cântecul de fericire, lângă care gustau ei pocălul cel dulce al amorului; eră cântecul lui Stanciu, care-l făcea pe el fericit odată.

Töte dorm, apa și pămîntul, arma și vîntul; dar nu dörme durerea și dorul. Ele sînt treze. Le string lanțurile. Stanciu va fi tréz, și va audî, și va cunöșce, și va da semn, de este viu.

Cântarea trecea lină, borea o ducea la maluri, și cel ce o audîa, simțiă că i se deschide anima. Eră pie ca o rugăciune, môle ca o desmerdare și jalnică ca doiul străinului.

Dar nici un semn, nici bun, nici rău.

Și cântarea nu încetă, precum nu încetă durerea cântăreții.

Luntrița stătea în dreptul turnului la care priviau.

Și ietă, în acel momēt se vedî un foc ca o schinteie mică pe păretele turnului, cădînd în apă.

Nastica tresări așa ca și când o ar fi trezit ângerul învierii din somnul morții. Mănil e stătură ca înlemnite; ier Bulcea ținea ochii țintiți tot spre turn.

— E dînsul; — dîse Bulcea cu încredere, dar ochii nu și-i luă de pe turn.

Nastica nu putea grăi. I eră pré mare suspinul și pré mic peptul pentru el.

— Continuă, coconiță!

— Nu, nu pot, Bulcea. Eu mor!

— Nu poți sê mori, continuă! Pöte a fost o în-tîmplare, sêu ce mai știu eu; continuă cântarea, sê fim convinși.

Nastica continuă.

Dar aceea nu eră cântare. Eră un sunet eolic, un sunet variu, ce ar face vîntul prin corde, un cântec de nebun.

Eră cântec nebun, dar eră nimerit. Eră cântecul sufletului ei.

Și din turn mai cădî o schinteie.

Nu se vedea om, unde sê se vedă? căci păretele turnului despre Dunăre eră întreg ca zidul. Numai pedript catul de-asupra se păreau a se vedé döue gauri mici, asemenea gaurii unui tun.

— E el, — dîse Bulcea cu cuvîntul greu.

Nastica nu putea dîce nimica.

— E el! Ce am dorit sê șcim, șcim; el e viu și zace prins. Acuma curagiu și noroc! Curagiu avem, norocul e la Dumnezeu.

Nastica voia sê dică ceva; dar în acest momēt se întörse luntrașul și li făcu semn sê asculte.

Luntrașul stătî din vîslă, și fu tăcere. Numai șöpta apei făcea un sunet mistic.

— O luntre, boeriule, — dîse luntrașul în șöptă.

— O luntre? Eu nu o ved.

— Nu cocöne, dar vine cu sporiu.

— Ne-a observat, ne persecueză, — dîse Nastica.

Bulcea își caută pistölele 'n brêu. Stăteau bine. Stăteau cu gura plină, așteptau sê ajungă la vorbă.

— Nu caută pistölele, cocöne. Ce se alarmăm malul până nu avem lipsă? Pentru armă este încă timp.

— Ei frate, apoi nu o sê stau cu mănil e 'n sin.

Luntrașul întörse luntrea.

— Ne dăm pe val în jos, boeriule. Luntrea lor e mai grea decât a noastră, și me lungesc ca șerpele. Ietă colé, nici de o fugă bună, un petec de pămînt în Dunăre, ajungem acolo, și ne perde, sê aibă o sută de ochi.

Și în cât timp dîse, luntrea luase un curs repede. Ajutată de cursul apei, sfășiă valul ca săgeta.

Luntrea ce se vedî, rămase departe. Pe urmă nu se zăria.

Călătorii noștri ajunseră la o insulă. Se dădură după o buđă de pămînt, și așteptau în tăcere.

Luntrea se ivi ieră.

Tot mai în jos, tot mai în jos, până ajunse 'n dreptul lor.

Eră o luntre de gală, luntrea lui Hassan paşa.

La o parte şedeau doi negri, fără a grăi un cuvânt; ier în fund şedea o hadină restornată a lene cu capul pe pânuri orientale. Prin hainele ei se vedeau lucid firele de aur şi 'n turbanul ei strălucia semiluna ca un diadem regal.

Şi ea tăcea, şi negri tăceau. Ea privia la ceriu, ei priviau la mal.

Când sosi luntrea în dreptul insulei, unul din negri prinse cârma şi opri vasul; ier celalalt se scolă în picioare, şi descolăcind o sfărâ de mătăasă, grăi:

— Scolă hadină, trebuie să mori!

Hadina întorse capul ca o turturea, şi privi la el. O privire superbă şi dispreţuitoare. Voi să dică ceva, dar nu avu timp.

Se vedu cum negrul întorse odată laţul de asupra capului, şi cădu asupra hadinei.

Într'un minut fu încrucişată, cu o măiestrie; şi 'n al doile minut o redică ca pe o pasere, şi o aruncă în Dunăre.

Cărmaciul dădu una din lopată, caicul se 'ntorse, şi porni îndărpt.

Nici atâta n'a privit-o să o vedă cum móre, cum se sfârşesce o hadină frumoasă.

Sunt mominte când cel ce se credea slab, devine tare, melul se face leu. Priviţi şi vedeţi de ce e capabilă o femeie, o mamă seu numai amică când îşi vede periclitat soţul, copiii seu chiar numai unul a cărui sörte o interesează!

Nastica, resolută deja la rol bărbătesc, iritată prin cele ce avea a îndurá, apoi de o energie, care pe unele femei le redică chiar peste bărbaţi — când vedu o femeie, fără scut, fără apărător — aruncată în apă — îşi aruncă hainele 'n luntre, şi 'n momentul când valul trecu peste hadină, ier negri se 'ntorsesese — ea sări în apă.

Bulcea numai atunci observă când auđi valul bătându-se. El privia cu atenţiune după caicul celor doi negri.

— Bulcea, pistolele 'n mâni! De-or rentorná, ţine bine şi descarcă. Trageţi după mine!

Nastica eră notace de frunte. Trecea peste valuri ca o nimfă.

Nefericita hadină se cufundă odată afund, dar în câteva secunde ieră se ivi pe faţa apei, apoi ieră se cufundă.

De multe ori se 'ntemplă însă, că de unde-şi ie omul mâna, o pune Dşeu a sa.

Féta se ivi a două órá pe faţa apei. Eră vie, şi se luptă încă cu mórtea. Dar acolo sub val e regiunea morţii, şi 'n regiunea sa tot şsul e stăpân. Copila slăbise, şi mórtea părea învingătoare.

Dar când se cufundă şi a două órá, simţi nefericita hadină o mână tare ce o ţine cu putere de asupra apei. Eră mâna Nasticeii.

— Mână 'ncóce! — strigă obosită. Luntraşul prinse vşsla de-aprópe, Bulcea dădu ajut, şi se repediră pe cursul apei în jos ca săgeta.

Dóue minute — luntrea i ajunse, Nastica se prinse de ea — Dşeu asistă cu mâna lui cea tare — luntraşul finu luntrea pe loc, ier Bulcea redică pe Nastica cu tarul seu pe luntre.

— Mână dela os, moşule! — dşise Bulcea, şi prinse şi el a da din vşslă.

Negri cu caicul nu se mai vedeau.

Nastica luă capul hadinei pe braţe, o acoperi cu

haină caldă, şi începú a o frecá în cât i serviau şi ei puterile.

În câteva minute fură la mal.

Dorile se vedeau gâlbuinind, pe când frumoşa hadină îşi recăştigase puterile pe deplin.

I se părea că a visat un vis rău, şi apoi s'a tređit în ceea lume, în braţul unui ánger blând.

În ceea lume 'ntr'adevăr! De séră mărila încă şi adorată ca o regină frumoasă, şi veselă ca o rosă tinără, într'un seraiu ca un paradis; şi demineta lăpădată şi aruncată ca o sclavă, palidă şi tristă ca flórea veştedă, în coliba unui pescar.

Nastica o-a frecat, o-a grigit şi încălđit ca o soră bună. Nici că i-a venit în minte să privescă 'n ochii ei, să o 'ntrebe cine e, de unde e, cum i-e numele, ce păcat are?

Când ruminiau dorile, hadina eră deşteptă. Redică ochii, doi ochi mari, şi privi la Nastica.

Rumenela dorilor pália pe faţa ei. Nastica privi la ea, la faţa acea blândă cu ochii redicaţi spre ea, la faţa acea rugătoare şi plină de doiu, şi se uimi.

Eră faţa unei madone din penelul cel mai măestru pe pământ; eră faţa pe care Dumneşeu cu degetul seu se părea a fi scris tot ce e frumos, naiv, gracios, şi farmecator; eră o frumseşle făcută a luminá pământul, a respândi bucurie, fericire şi mângăiere, a înjugá sufletele muritorilor şi a le duce la vieţá dulce seu la perire.

Este om, care se vedă acesta faţă, care se privesca în aceşti doi ochi — fără de a se proşterne, ca selbaticii naintea idolilor, şi se nu i se facă sclav? Cine a dobândit dela Dumneşeu atâta bine ca să respingă şi să pėrdă atâta gracie?

Nastica o admiră ca pe o sculptură mithică, ier hadina — ca şi când ar pricepe ce cugetă ea — plecá ochii la pământ. Când se lăsară pleopele ei, se părú că acopere un raiu strălucitor.

— Mulţamesc, ori-cine eşti, îţi mulţamesc, — dşise ea cu un vers ca o cântare dulce.

Nastica voi să-i răspundă, dar vedu că hadina plânge.

— De unde eşti tu, fėtă frumoasă; cui ai putut face tu vre-un rău în lume; pe cine ai de a plânge; ce te dóre? Spune-mi, eu mi-aş da sufletul pentru tine, — dşise Nastica cu compătimire.

Hadina nu i-a răspuns. A stat câteva momente ca dormitoare; ier în urmă îşi redică ieră cei doi ochi, cele dóue taine fericitoare, şi grăi:

— Iubit-ai tu cândva, soră?

Ce întrebare naivă!

Acuma eră la Nastica rëndul să plece ochii.

Omului suferitor aşá-i place a-şi descoperi durea celui de aceeaşi sörte! Dar Nastisa întorse vorba.

— Amorul e dară pentru care trebuiai să mori?

— Amorul, soră, amorul!

Hadina suspină un suspin greu, apoi ştergându-şi ochii, continuă:

— Soră, să-ţi spun o poveste, povestea mea! Şi tu ai iubit pe cineva, seu de n'ai iubit, vei iubi de acuma, că eşti tinără şi frumoasă.

— Spune-mi, dragă, spune! Spune-mi, să ved ce poveste ai tu, care pentru amor trebuie să mori aşá jalnic.

Hadina continuă:

— În ţera cea clasică şi frumoasă, în ţera cea binecuvântată şi poetică, unde vin sculptorii să 'nveşle de pe faţa femeilor, în Grecia, lângă mare, eră o căsuţă mică pe malul mării. Acolo şedea o familie mică şi îndestulită: părinţii mei şi eu. Tatăl meu eră pes-

car, mama căută de a le casei, ier eu, eu me jucam cu fluturii celor patru-spre-dece anișori ce-i aveam implețiți într-o cunună veselă. În grădina-mi sedeam flori și me delectam cu ele, și pe florile celor patru-spre-dece anișori se părea că tot mai mult — mai mult se revărsa o lumină magică, ce-mi stărnă un dor necunoscut, un doi dulce, o bucurie doinică — — — așa-mi vinia să sbor! Ah, soră, noi orientalii iubim mai curând și trecem mai curând!

„Eram în grădina și sedeam flori. Într-o demință viniră la mine doi neguțatori — turci mișei în haine de greci nobili. „Ce folos de atâta silință“, — duse unul din ei. „Pindul e mai mare măestru decât văile Greciei. Colo 'n culmea Pindului am aflat eu o flăcău mai frumoasă decât toate florile din grădinile Sultanului, și mai mirositoare decât trandafirii și decât Smirna. Acesta nu o știe sedi nimenea în împărăția Padisahului, afară de mine — ien mirosă-o, Gină frumoasă. „Și o am mirosit. Voiam să grăesc, dar minune, nu puteam. Apoi simții că me 'mbăt, și cădui de pe picior. Ce s'a întâmplat, nu mai știu. Dar când me trezii, me aflai, ah soră, me aflai într'un raiu pompos și strălucitor, așa precum îl vădusem în vis, me trezii în seraiu. Hadine jocau ca huriile în giurul meu, și sclave negre stăteau întinse la picioarele mele. Luminile străluciau, florile mirosiau, parfumul te 'mbătă și cântările hadinelor te rădicau în slavă. Am deschis ochii ca prin vis, și privii în giurul meu. Tote erau visiune, raiu strălucitor; și eu în mijloc, stăteam ca un idol, și dînele viniau să mi se închine.

„Unde sînt, sînt trează, s'eu dorm? Cine me aude? Este acesta raiul creștinilor s'eu paradisul profetului?

„— Nu este raiul creștinilor. Acela n'are hurii frumoase, este paradisul profetului, este seraiul vităzului Hassan. Și acest paradis, și aceste hurii, și aceste cântări, sînt de a mări bucuria ta și a te slăvi pe tine, frumoasă Gină, pe tine cea mai frumoasă și mai slăvită, care ai robitorul vităzului Hassan.

„Ah, așa de dulci și de măgulitoare au fost aceste cuvinte ca un cântec de sirenă.

„Într'altă zi m'am aflat într-o speluncă aurită, ca o deită. La picioarele mele ședea o sclavă și me recoria cu pene de păun, ier la capul meu ședea un bărbat tiner și frumos, așa cum vădusem statua lui Apollo în Athena.

„El privia dulce în fața mea și dăcea: Gină, tu ești cea mai frumoasă pe întinsul orientului. Tu ești spuma apelor, flăcău pămîntului, mărgeua mării. Tu ești diamantul care luminezi seraiul meu, și sorele carele încălzești amorul meu. Eu, vităzul Hassan se închină ție și te adoră.

„Și me duse în chioscul de lângă mare. Și-mi aretă Bosporul, cu valurile, cu serinul, cu luminile și cu visiunile lui. Și dăsei: Ah vităzule Hassan, cât e de frumos Bosporul! Și-mi dăse el: Dăcă vrei tu Gină, îți voi face tot pămîntul mai frumos decât Bosporul!

„M'a farmecat toate, dar amorul nu. Nu am privit la el, n'am știut unde ședea amorul.

„Într-o s'era lină ne preambulam pe mare într'un caic frumos ca un cuib de dîne. Ah, cine nu l'a vădut, nu știe cât de frumos e Bosporul. Azurul cerului cu azurul undelor se resfrâng în aer, strălucirea steluilor cu strălucirea valurilor se împreună; caicuri înflorite se perendă pe valuri ca lebede cu pene de flori și de brilante, hadinele rid și strigă și cântă ca sirenele, și malul așterne peste toate luminile lui, o lumină feerică. Malul fuge pe lângă călător ca o visiune minunată, și vine altă visiune, și ieră alta, și ieră alta.

„Colo peste mal grădinile cu pomi verzi, și peste grădini se v'ed la lampe, sulegete, rădicate minaretele regescului Stambul. Ah, omul se preamblă pe Bospor

și simțese că i se confundă visul cu adevărul, și tot simțul se contopește în unul: în amor“.

Gina medita și Nastica fantasă după ea.

Apoi continuă frumoasa hadină.

„— Iubești-me Gină, — dăse Hassan, — iubești-me, și stăpânești aceste valuri, și aceste maluri, asemenea favoritei marelui Sultan.

„Și privia Hassan la mine blând și rogător, frumos și amăgitor ca ispita.

„Nu șciam ce este în ochii unui bărbat frumos. Și am privit în acei doi ochi negri și strălucitori. Oh, ce am vădut acolo n'oiu uită în veci! Prin lumina aceea magică se părea, că v'ed un abis în care me 'mbetam, și prin acel abis o flăcău ca luminile raiului. Acel abis a fost infernul, acele flăcări au fost flăcările peririi.

„Și a fost acolo păcatul. Păcatul, căci nu mai puteam lua ochii de acolo. Ridea, promitea și me 'mbătă.

„— Tu vei fi regina mea, flăcău seraiului, icôna la care se vor închină toate hadinele, — dăse Hassan.

„Și ochii acei negri tot luminau, și luminile acele me mistuiau.

„Mi-a luat mâinile și mi le-a înfășurat pe lângă capul lui, mi-a pus o sărutare pe frunte, și — ah, ceriul se părea mai azur, marea mai lină, stelele mai strălucitoare.

„Și am dăis: te iubesc, vităzule Hassan!

„Și l'am iubit ah. l'am iubit cu patima unei femei orientale, l'am iubit cum poți iubi pe un bărbat vităz, frumos și amăgitor“.

Gina își șterse lacrimile, apoi ieră continuă:

„Hassan a mers în băta, eu am mers cu el. A tăbărat în câmp liber, în corturi; eu tot lângă el ca umbra lui, ba mai mult decât umbra, căci umbra te părăsește când sorele se ascunde; dar eu am fost tot cu el.

„A tăbărat la Dunăre. Și Hassan a rădicat palast pentru seraiu. Acolo ședeam eu cu sclavele mele.

„Dar pentru Hassan a înflorit altă flăcău, și eu devenii aruncată.

„Într-o zi am dăis: Vităzule Hassan! Hadinele seraiului iubesc de silă s'eu din vanitate; eu însă te iubesc din animă. Cel ce iubește din silă s'eu vanitate, se împacă cu s'ortea când devine respinsă. Eu nu me împac; eu voi ucide pe noua ta favorită.

„Hassan zimbă și se depărta.

„Eu am plâns, am plâns o zi până de s'era. De s'era am pornit pe Dunăre să-mi plâng durerea.

„M'au petrecut doi negri. Am pornit, și — ce s'a întâmplat, ai vădut.

„Ieră me-s aci, aruncată în apă, dar scăpată de un ânger bun, de tine“.

Nastica ascultă pe Gina ca și în copilărie poveștile doicei, când i povestea de dîne.

— Oh cât e de frumoasă și de gelnică povestea ta Gină! Dar este poveste și mai gelnică decât a ta. Tu ai iubit, dar dragul teu te-a părăsit. Tu poți uită, căci el e demn să-l uiți. Dar cel ce iubește și nu p'ote să uite!... Tu ai iubit și pe cel ce l'ai iubit îl știi mare și fericit; dar eu iubesc, mirele meu me iubește, el suferă și eu nu-i pot ajuta. Eu voi muri pe un mal, el dincolo pe alt mal, tot ânsul cu dorul ardător, și...

Gina o întrerupse.

— Unde e mirele teu? — întrebă.

— Unde? Ieră colo! — dăse Nastica arătând cu mâna turnul cel nalt ce se vedea poleit de rața dorilor.

(Va urmă.)

V. R. Buticescu.

Conspirațiunea florilor.

blândă cunună de stele senine
Aprinsă lumină pe 'naltul azur,
Și frunzele 'n frémăt sunau ca suspine
Și riul în vale fugia cu susur.
Zefirul de sēră cu șopta sa lină
Fură sărutare la fragede flori:
Când eu me dusesem în mica grădină
De flori drăgălașe și pomi roditori.

În șir garofițe, sulfine și nalbe,
Bujor, odolean, clopoței, toporași;
Flori roșie, vênete, verđi și mai albe
Formau o cunună de frați drăgălași.
Dincolo camelii și crini, lăcrimătoare,
Și cactuse, rose cu dulce miros,
Și nu-me-uită, busuioc, stelișore,
Ghirlandă cu farmecul ei amoroș.

Și par' că de-odată tăcerea se curmă,
S'aude o șoptă, său dór' un suspin;
Ascult ce se fîie, și ietă că 'n urmă
Bujorul începe cu tonul seu lin:
,Surate iubite, a noastră regină,
Copila plăpândă pe noi ne-a uitat;
De-o lună de zile nu vine 'n grădină
Să-și facă din noi buchetaș minunat*.

,Așă-i, frățiore, — răspune lui una,
O rosă suavă, — așă-i precum ȳici;
Eu simt ca și nime, căci ea totdeuna
Rupea cu plăcere din florile-mi mici!*
— Dar șciți de ce dēnsa la noi nu mai vine?
Urmă cu iuțelă atunci un crin, —
Căci ea nu mai este stăpână de sine,
Amorul e dom nuli în blāndul ei sin*.

— Of! cât de ferice aș fi eu îndată,
De cumva m'ar pune pe ānima sa;
Murire-aș atunci prin mōrte oftată!*
Șoptiā viorica și nu-me-uită.
,Și noi!* repetară d'odată mai multe,
Șoptind drăgălaș cu amor și cu foc;
Dar ietă că 'n fine cerū sē-l asculte,
Și 'ncepe așā filosof busuioc:

,Durerea de perderea-acēsta e mare,
Căci fără copila de dor veștedim;
Deci plēră acela ce fără cruțare
Ne stinsē plăcerea și traiul sublim!
Când junele dēnsei veni-va de sēră,
Noi sē-l omorim nădușit cu miros!*
— Așă sē și facem!* mai tōte strigară,
Căci planul apare ușor și frumos...

Dragi conspirătoare, pricep supērare,
Durere și perdere, tōte ce dor;
Deci vreu a ve face cu dragoste mare
Sē 'ncete suspinul cel veșteditor.
Ve fac drăgălașe, ce dorul ve cere,
Ve rup suriōrei cu ochi răpitori!...
Și ele muriră cu multă plăcere
Pe sinul iubitei... Fericele flori!

Iosif Vulcan.

Lumea cea mai bună.

Imitațiunea este șcōla, prin care omul își formēză judecata. Și ce a putut, său ce pōte imitā omul, decā nu ceea ce vede înmediat în giurul seu? Imitānd articulațiunile naturei și-a format limba sa, de aici apci concepte despre variele obiecte din giur. Desvoltāndu-i-se rāțiunea, omul a înaintat până la abstrațiuni, când putem susținē, că s'au pus primele base ale adevēratei civilisațiuni.

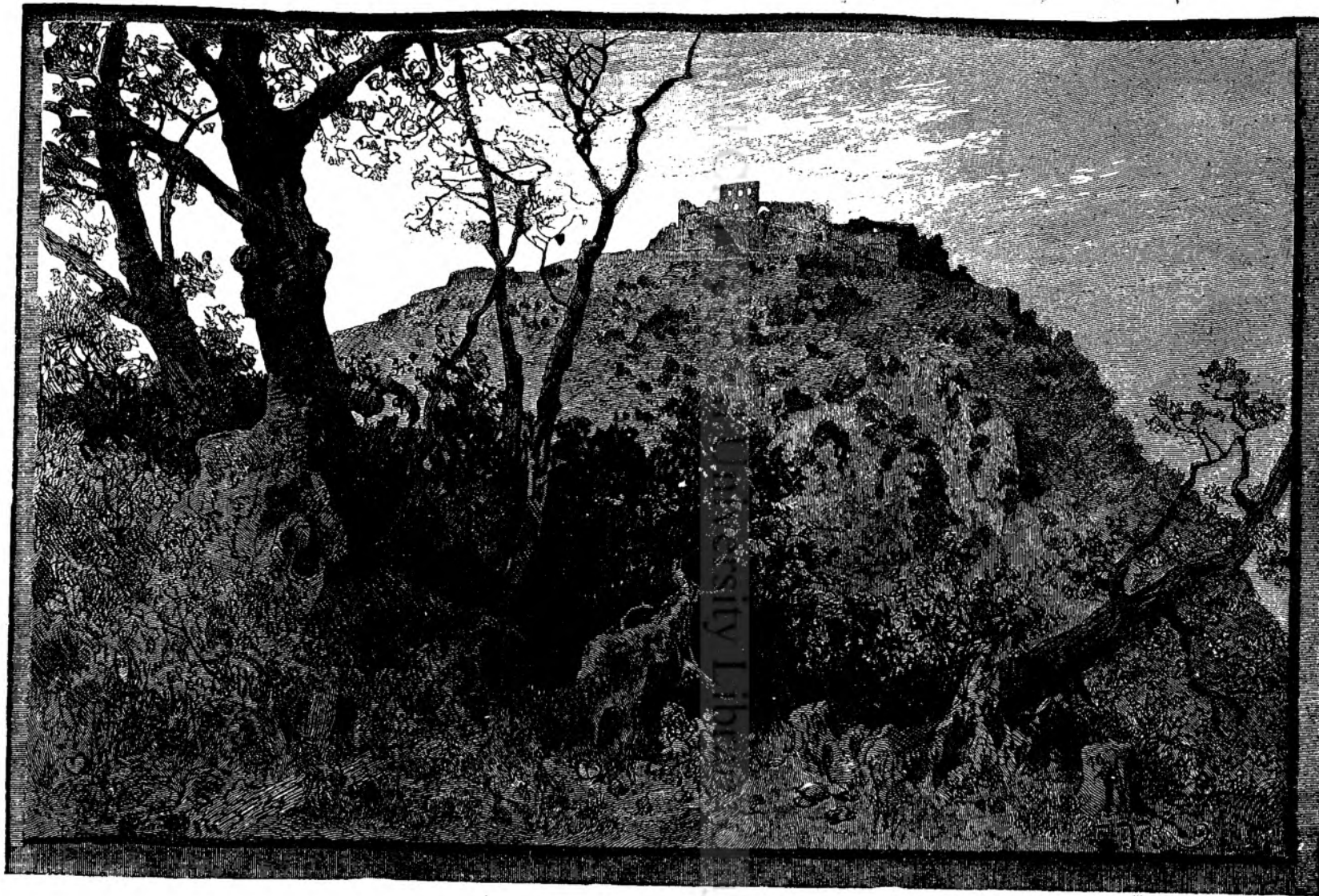
Decā resfoiām prin cartea cea mare, în care se cuprinde tot ce a promovat în mod direct său indirect sōrtea spirituală a omenimei, atunci aflām la diferite popōre concepte varie, definițiuni deosebite în ceea ce priveșce modul de înfăcișare al lumii. Altmintrea și-a întipuit Moise lumea și cu totul altmintrea Newton; cu alți ochi vēdūrā lumea Egiptenii și iērāși cu alți o vedem noi. După cum a fost modul de cugetare, și după cum erau și cunoșcințele lor, astfel se reflectau de aici și ideile ōmenilor despre singuraticile obiecte, așā darā și despre lume. Altmintrea își înfăcișēză și adi lumea un ōm fără carte, în alt mod o vede teologul și iērāși altmintrea o cuprinde astronomul. Decā stringem la olaltā părerile tuturor ōmenilor despre lume și din tōte luām meșul, ajungem sē înțelegem sub lume pāmēntul pe care locuim.

În lumea acēsta ne nașcem, aici trāim și într'ēnsa murim. Unul se nașce în palat, cei mai mulți însă în colibe. Unii au de tōte, în viața lor se desfētezā, ne avēnd lipsă de nimic. Cei mai mulți luptă ȳi și nōpte în contra valurilor vehemente ale vieții. Dar decā i luām pe tōți la vorbă și-i întrebām, de sūnt indestulați, atunci unison respond cei de categoria primā cu cesti-alalt, plāngēndu-se în contra lumii acēsteia. Adevērul acēsta nu se pōte resturnā, de ōră-ce decā vei întrebā pe ori cine, colo în adāncile sale bētrānețe, că mai fire-ar gata sē trāiēcā odatā cât a mai trāit, însă pe-trecēnd tōte cele ce le-a petrecut, atunci îți raspunde negativ.

Și ōre care sē fie cauza nemulțumirii generale? Sē fie ōre lumea acēsta întru adevēr atāt de sērmanā, sē nu pōtā imprāșciā din mână plină binecuvēntări pentru cetātenii sei? Veniți, cetitori stimați și me insoțiți în calea mea sbrușiosā, ca sē ve convingeți, decā sūntem în drept, când ne plāngem în contra lumii; sē cercām la olaltā pe celelalte lumi, care mai esistā și lipsiți de ori ce prejudeț sē aducem sentință meritorială! La onorabilele cetitōre nici nu cutez a me adresā, de ōre ce calea nōstrā duce prin locuri primejdiōse, unde nu ai sē te legeni tot pe aripi de zefire și sē te imbeți de parfumul rozelor, ci pōte că vom ajunge și pe acolo, unde numai fiorile ghietōse îți fac nesimpaticea lor suitā.

Șciți dvōstre bine, că lumina și căldura, cum și cele alte condiționate de aici, așā darā tōtā existența nōstrā avem sē o mulțumim la bumbul acela de aur, carele de atâte ori se ascunde de noi, de câte ori ni se și arētā. Forțele ce le-a căpētāt sōrele dela mamāsa prē potētā sūnt atāt de valorōse, în cât țin legate de dēnsul nu numai pāmēntul, ci āncā o mulțime de lumi, ale căror făpturi āncā și-vor avē de sigur gravaminele lor în contra mamei care le nutreșce. Șciți dvōstre bine, că dela sōre până la cele mai depārtate confinie ale sale se aflā o mulțime de lumi, ale căror număr se urcā peste 220. Punem în locul āntai lumea, la care i ȳicem Mercur, apoi urmēză Venus ori Lucēferul, după aceea Pāmēntul, Marte, 214 asteroiȳi, Jupiter, Saturn, Uran și Neptun.

Care sūnt ōre condițiunile necesare pentru ca sē putem ȳice, că acēsta său ceea ce este lumea cea mai bună? Fantasia s'a arētāt la culm, atāt una în dome-

Cetatea Deva.

niul poeziei; și dacă vrem să aflăm de aici definițiune pentru lumea cea mai bună, atunci pare că nu rămân decât două susțin, că lumea cea mai bună poate fi aceea, unde materialul din care se compune lumea respectivă produce neîncetat flori parfumătoare, unde vegetațiunea se compune tot din crini, olivi, ciparoși etc. tot plante ce caracterizează deliciul perpetuu, unde riurile conțin ape cristaline, care prin murmurul cel misterios atrag din adâncurile cerului către urechia ființelor viețuitoare mai toate secretele firei, unde vânturile nu cunosc alt mers, de cât pe cele ale zefirului și unde în fine domnește primăveră sau veră fără de sfârșit.

Vedând, că atari condițiuni se recer pentru lumea cea mai bună și știind mai departe, că aceste condițiuni se pot realiza numai prin o primăveră, sau haida de! să admitem și o veră perpetuă; știind apoi, că primăvera și veră, precum și celelalte anotimpuri sunt atârnatore dela pusețiunea ce o are lumea respectivă față de focalul comun; observând mai departe, că doritele noastre anotimpuri sunt funcțiuni de ale depărțării lumii respective dela soare, vom trebui să analizăm pe fie-care lume din cele amintite și să aflăm întru cât una sau alta corespunde mai bine cerințelor noastre.

Planeta Mercur are în sistemul nostru solar pusețiunea următoare: Circulă în giurul soarelui odată în timp de 88 zile percurgând o cale eliptică la care jumătate ossia cea mare conține 6 milioane de miriametri; în giurul ossiei se învârtă odată în timp de 24 ore și 5 minute; inclinarea eclipticei conține 20 grade; lumina este pe de 7 ori mai intensivă de cât la noi pe pământ, poate și căldura; suprafața și volum are mult mai mici de cât pământul, de ore ce radiul său face numai 111.3 miriametri; este de 4 ori mai des de cât pământul, ier gravitatea lui face 4.58 metri. Suprafața acestui planet are munți relativ luând mai nalți de cât pământul și este încungiuată de atmosferă foarte desă.

De aici se vede, că anotimpurile durează numai câte 22 zile, ceea ce trebuie să aibă de consecință, că acolo domnește primăveră eternă. Căldura cea mare, alătura cu lumina cea atât de intensivă trebuie să producă vegetațiune și ființe cu totul tot deosebite de ale pământului. Admitând aici dară ființe sensibile raționale, vedem, că și aceste și-au plăcerile, dar și necazurile lor; în timpul primăverii se vor desfeta mult privind la covorul cel miraculos a câmpiilor; dar colo în dricul verei vor fi mult bătute de intensitatea enormă a căldurii solare, și cu deosebire la aecuator nu se va pute susține ființă viețuitoare.

Veniți, stimați cetitori și onorabile cetitoare să părăsim regiunile aceste ferbinți, aprăpe de nesuferit, să ne depărtăm dela soare vr'o 5 milioane de miriametri! Aici aflăm o lume nouă, la care pământeni i dicem Lucifer sau Venus. Umblând încoco și incolo pe această lume nouă, învățăm a-i cunoaște și pusețiunea ei în sistemul nostru solar. Venus ocoleşce odată soarele în timp de 224 zile și 16 ore; se întorțe pe lângă ossia sa în 23 de ore și 21 minute; inclinarea eclipticei face 72 grade; lumina e de 4 ori mai intensivă de cât pe pământ; suprafața și volum are mai ca și pământul, de ore ce radiul său este numai cu aprăpe 15 miriametri mai lung de cât al pământului. Desimea i este numai cu ceva mai mare de cât a pământului; gravitatea i face 5.16 metri; suprafața cea foarte muntioasă e încungiuată de atmosferă desă.

Cuprindând într'una caracteristicile dela numita lume, ne surprinde cu deosebire una, anume inclinarea eclipticei, care știți dvăstre că însemnează anghiul cel formeză ossia cu linia, ce stă perpendicular spre orbita planetei respective. Știți dvăstre apoi și aceea, că

mărimea acesta regulează anotimpurile. De aici ni putem explica deci și anotimpurile acestei lumi. Aici pe fie-care emisferă se află o zonă fierbinte dela eecuator spre nord și spre sud de 18 grade, unde adeca soarele răsare și apune în totă ziua. Zona cea rece, sau cum dic alții înghietată, se estinde în giurul ambilor poli spre eecuator ierăși 18 grade, și aici nu se vede soarele nici odată în zenit. Rămâne dară pentru zona cea stempărată pe amândouă emisferile câte o sfășie lată de 54 grade; aici nu se vede soarele câtva timp din an, bună-ora cum e la pământ în zona cea rece, și ierăși apoi tot atata timp zona aceea va ave soarele în zenit, ca și zona cea fierbinte a pământului; așa dară zona cea stempărată a lumii Venus se compune din zona cea fierbinte și din cea rece. De aici urmază, că locuitorii acestei lumi, cari se află dela eecuator spre nord ori spre sud mai departe de cât cu 18 grade lățime geografică, într'un timp al anului vor fi mai pârliți de radii solari și apoi tot într'atata timp nu vor gustă din binecuvântările ce se transmit prin lumina solară. Ființele acestei lumi se luptă așa dară cu niște schimbări extreme ale anotimpurilor, au însă favorul, că anotimpurile durează numai ceva mai mult de cât jumătate ale noastre; apoi se bucură de o privilegiu mai încântătoare de cât pământeni, căci de pe munții cei nalți de 4500 metri vei pute admira pe vârfurile munților frumșea radilor solari, la ce te mai ajută altmintea și atmosfera cea limpede, unde norii, așa dară și ploia este fenomen rar. Lângă toate aceste mai adauge și împregiurarea, că toate stelele se arată în lumină limpede, soarele este pe de patru ori mai mare de cât la noi și luminează de două ori mai intensiv de cât la noi, când este la amăzi.

Necasuri au să indure deci și ființele de pe această lume; și aici este învrăstată vieța; după nor vine senin și din contră.

Că ce omul are conștiință, suportă pe umeri și datorința nesatură de a peregrina cu spiritul tot după lucruri necunoscute. Ved și eu dară că voiagerii mei insuflețiți nu voiesc să se domicilieze nici pe această lume de nu sermană în desfeta. Veniți dară să peregrinăm, să trecem cu iutelă de fulger prin spațiul infinit, lăsând în urma noastră pământul, pe care îl cunoșcem atât de bine, căci densul ne tratează și cu bine și cu rău, adeca și el cu ce are. Să ne departăm dela Venus vr'o 12 milioane de miriametri și vom afla în calea noastră aici o lume nouă, la care i dicem Marte. În giurul soarelui se plimbă odată în timp de 686.93 zile, ier pe lângă ossia se întorțe în 25 ore 40 minute. Inclinarea eclipticei conține 28 grade și 42 minute. Fiind radiul numai de 371 miriametri, lumea acesta are suprafața și volum cu mult mai mic de cât pământul. Este cu ceva mai rar în masă de cât pământul și are gravitate de 2.05 metri. În giurul polilor se observă la Marte niște locuri albe, care dispar sau se contrag mult într'un timp al anului; aceste locuri albe nu pot însemna de cât niște câmpii de gheață și neua vecinică, de unde suntem în drept să susținem, că Marte încă are atmosferă, dară mai desă de cât pământul.

Caracteristicile acestei lumi consună mult cu ale pământului, așa dară anotimpurile se vor deosebi numai puțin de ale noastre. De ore-ce lumina, deci și căldura solară este numai pe jumătate ca la pământ, de aceea nici că putem admite în privința vegetală și animală atata variațiune și vivacitate ca pe pământ. Ier-nile cele gerose ni-ar aduce a minte de tratarea cea neumană a guvernului rusesco, de ore-ce ne-am simți tot ca prin regiunile cele selbatice ale Siberiei; primăvera și veră abia ni-ar oferi plăcerile ce le simțim pe pământ în aprile și octombre. Să părăsim dară și ho-

tarele neamicabile ale lumii Marte, p $\acute{o$ te c $\acute{a}$ vom da undeva de o lume, unde s $\acute{e}$ afl $\acute{a}$ m primire mai ospital $\acute{a}$.

Drumul nostru merge departe. S $\acute{o$ rele tot scade $\acute{s}$ i noi nu mai d $\acute{a}$ m de vre-o lume memoraver $\acute{a}$. Ne afl $\acute{a}$ m de d $\acute{o$ ue ori mai departe dela s $\acute{o$ re, de c $\acute{a}$ t cum furem mai inainte. Aici in afundimile ceriului in dep $\acute{a}$ rtare de 74.2 milioane de miriametri int $\acute{a$ lnim o c $\acute{e$ t $\acute{a}$ de lumi m $\acute{e}$ runte, care $\acute{a}$ nc $\acute{a}$ i $\acute{s}$ i percurg c $\acute{a$ ile lor at $\acute{a}$ t pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ s $\acute{o$ re, c $\acute{a}$ t $\acute{s}$ i pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ ossiele propri $\acute{e}$; dar nici una dintre lumile aceste nu ne invit $\acute{a}$ s $\acute{e}$ poposim. Repausul e dulce dup $\acute{a}$ munc $\acute{a}$ grea: s $\acute{e}$ ne incord $\acute{a}$ m $\acute{s}$ i noi puterile $\acute{s}$ i s $\acute{e}$ nisui $\acute{m}$ inainte, c $\acute{a}$ ci in calea n $\acute{o$ str $\acute{a}$ ni se ar $\acute{e}$ t $\acute{a}$ o lume splendid $\acute{a}$, care promite recompens $\acute{a}$. $\acute{A}$ nc $\acute{a}$ un av $\acute{e}$ nt $\acute{s}$ i i $\acute{e}$ t $\acute{a}$, c $\acute{a}$ la sta $\acute{t$ iunea in $\acute{s}$ emnat $\acute{a}$ cu 83 milioane de miriametri dela s $\acute{o$ re ne afl $\acute{a}$ m pe gigantele Jupiter, o stea frum $\acute{o$ s $\acute{a}$, care se vede s $\acute{e$ ra acum dela pleiade spre vest. Lumea ac $\acute{e$ sta este pe de 1333 de de ori mai mare de c $\acute{a}$ t p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntul nostru; calea in giurul s $\acute{o$ relui abi $\acute{a}$ $\acute{s}$ i o percurge in timp de 12 ani de ai n $\acute{o$ stri, dar in giurul ossiei sale se inv $\acute{e}$ rte in 10 $\acute{o$ re. Inclina $\acute{r$ ea eliptice $\acute{i}$ face numai 3 graduri. Desimea e numai a 4-a parte din a p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntului. Gravitata $\acute{e}$ e 12.6 metri. Petele cele multe ce se observ $\acute{a}$ pe Jupiter, ni document $\acute{e}$ z $\acute{a}$, c $\acute{a}$ acest planet are atmosfer $\acute{a}$ f $\acute{o$ rte d $\acute{e}$ s $\acute{a}$. Buffon dice, c $\acute{a}$ Jupiter se afl $\acute{a}$ in stadiu de incandescent $\acute{a}$, c $\acute{a}$ ci altminte $\acute{a}$ nu se pot esplic $\acute{a}$ nenum $\acute{e$ ratele schimb $\acute{a$ ri ce se observ $\acute{a}$ in atmosfera sa.

Lu $\acute{a}$ nd in consideratiune caracteristicile lui Jupiter, afl $\acute{a}$ m, c $\acute{a}$ anutimpurile se schimb $\acute{a}$ pu $\acute{t$ in. St $\acute{a}$ nd ossia apr $\acute{o$ p $\acute{e}$ perpendicular vor orbit $\acute{a}$, tinuturile de pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ ecuator vor av $\acute{e}$ prim $\acute{a}$ ver $\acute{a}$ s $\acute{e$ u v $\acute{e}$ r $\acute{a}$ etern $\acute{a}$. de $\acute{o$ re-ce s $\acute{o$ rele se afl $\acute{a}$ mai tot in zenit. La poli chiar in mijlocul a $\acute{s}$ $\acute{a}$ numitei veri abi $\acute{a}$ se va redic $\acute{a}$ s $\acute{o$ rele 3 graduri peste orisont. Tinuturile ce se afl $\acute{a}$ spre nord $\acute{s}$ i sud dela ecuator se deosebesc mult in clim $\acute{a}$ $\acute{s}$ i p $\acute{o$ te, c $\acute{a}$ asta e cauza la schimb $\acute{a$ ri $\acute{e}$ ce se observ $\acute{a}$ de at $\acute{a}$ te ori in atmosfera lui Jupiter. A $\acute{s}$ $\acute{a}$ dar $\acute{a}$ la ecuator primaver $\acute{a}$ $\acute{s}$ i v $\acute{e}$ r $\acute{a}$ continu $\acute{a}$, la poli i $\acute{e}$ rn $\acute{a}$ vecinic $\acute{a}$ $\acute{s}$ i intre aceste d $\acute{o$ ue extreme tinuturi cu clim $\acute{a}$ f $\acute{o$ rte varie. Iiua mai peste tot anul e c $\acute{a}$ t $\acute{s}$ i n $\acute{o$ ptea, abstrag $\acute{e}$ nd tinuturile polari, unde c $\acute{a}$ tv $\acute{a}$ timp s $\acute{o$ rele nu apune, ori apoi tot at $\acute{a}$ ta timp nu se vede. Consider $\acute{a}$ nd in $\acute{s}$ $\acute{e}$, c $\acute{a}$ atmosfera i este f $\acute{o$ rte d $\acute{e}$ s $\acute{a}$, const $\acute{a}$ adec $\acute{a}$ dintr'o mass $\acute{a}$ apr $\acute{o$ p $\acute{e}$ asemenea cu apa n $\acute{o$ str $\acute{a}$, putem admite $\acute{s}$ i p $\acute{a}$ rer $\acute{e}$ lui Kummer, c $\acute{a}$ r $\acute{a}$ ii solari se fr $\acute{a}$ ng at $\acute{a}$ t de tare in c $\acute{a}$ t s $\acute{o$ rele nu apune nici odat $\acute{a}$. Lungimea anutimpurilor nu ne-ar gen $\acute{a}$ a $\acute{s}$ $\acute{a}$ mult, dar scurtimea d $\acute{i$ lei $\acute{s}$ i a n $\acute{o$ ptii ni face imposibil $\acute{a}$ vie $\acute{t$ uirea pe ac $\acute{e$ sta lume. Strapa $\acute{t$ iele d $\acute{i$ lei recer timp mai lung de c $\acute{a}$ t de 5 $\acute{o$ re pentru ca s $\acute{e}$ ne putem recre $\acute{a}$. Afar $\acute{a}$ de aceea gravitatea cea impositant $\acute{a}$ $\acute{s}$ i apoi r $\acute{a}$ rirea p $\acute{a}$ rticelelor suprafecii ne-ar face abi $\acute{a}$ posibil s $\acute{e}$ $\acute{a}$ mb $\acute{a}$ lm. D $\acute{e}$ c $\acute{a}$ e permis s $\acute{e}$ admitem pe Jupiter flinte sensitive r $\acute{a}$ tionali, atunci pe acele trebuie s $\acute{e}$ ni le cuget $\acute{a}$ m av $\acute{e}$ nd rar $\acute{a}$ desteritate at $\acute{a}$ t in ceea ce prive $\acute{s$ ce puterile trupe $\acute{s$ ci c $\acute{a}$ t $\acute{s}$ i cele suflete $\acute{s$ ci. S $\acute{o$ rele se vede pe de 27 ori mai mic de c $\acute{a}$ t la noi p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntenii, a $\acute{s}$ $\acute{a}$ dar $\acute{a}$ $\acute{s}$ i lumina va fi pe de at $\acute{a}$ te ori mai pu $\acute{t$ in intensiv $\acute{a}$. Impregiurarea ac $\acute{e$ sta aduce cu sine, c $\acute{a}$ de pe Jupiter se vor ved $\acute{e}$ mai bine t $\acute{o$ te stelele ceriului; dar favorul acesta $\acute{a}$ nc $\acute{a}$ nu e de ajuns pentru ca s $\acute{e}$ ne dechier $\acute{a}$ m de mul $\acute{t$ umi $\acute{t$ i cu lumea Jupiter; nu s $\acute{u}$ ntem mul $\acute{t$ umi $\acute{t$ i nici d $\acute{e}$ c $\acute{a}$ mai adaugem $\acute{s}$ i prospectul inc $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ tor, ce ni-l ofer $\acute{a}$ cele patru luni ale sale.

De pe dispozi $\acute{t$ iunile dv $\acute{o$ stre v $\acute{e}$ d c $\acute{a}$ dori $\acute{t$ i s $\acute{e}$ cerc $\acute{a}$ m $\acute{s}$ i mai departe, s $\acute{e}$ ne convingem d $\acute{e}$ c $\acute{a}$ in spa $\acute{t$ iu $\acute{i}$ l infinit mai esist $\acute{a}$ lumi, care in genere lu $\acute{a}$ nd s $\acute{e}$ aib $\acute{a}$ caracteristice mai favorabile de c $\acute{a}$ t ceste amintite.

S $\acute{e}$ d $\acute{a}$ m deci sbor liber spiritului $\acute{s}$ i s $\acute{e}$ mai inaint $\acute{a}$ m prin spa $\acute{t$ iu $\acute{i}$ l infinit. Ajungem la o lume f $\acute{o$ rte inte-

resant $\acute{a}$, care se nume $\acute{s$ ce Saturn $\acute{s}$ i se mi $\acute{s$ c $\acute{a}$ in pregiurul s $\acute{o$ relui in timp de 29.5 ani de ai n $\acute{o$ stri, av $\acute{e}$ nd in mediu departare de 146 milioane miriametri dela s $\acute{o$ re. Saturn este mai mic de c $\acute{a}$ t Jupiter, c $\acute{a}$ ci r $\acute{a}$ ul seu con $\acute{t$ ine numai 5936 miriametri, adec $\acute{a}$ cu 1426.5 miriametri mai pu $\acute{t$ in. Pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ ossi $\acute{a}$ se int $\acute{o$ rc $\acute{e}$ odat $\acute{a}$ in timp de 10.5 $\acute{o$ re. Inclina $\acute{r$ ea eliptice $\acute{i}$ con $\acute{t$ ine apr $\acute{o$ p $\acute{e}$ 30 graduri. Desimea este cam de d $\acute{o$ ue ori mai mare de c $\acute{a}$ t cum este m $\acute{e}$ dua socului. Gravitata $\acute{e}$ face 4.71 metri.

Din po $\acute{s$ itiile aceste ne convingem, c $\acute{a}$ nici aici nu afl $\acute{a}$ m primire ospital $\acute{a}$. Este adev $\acute{e}$ rat, c $\acute{a}$ Saturn e in $\acute{c}$ ins de d $\acute{o$ ue $\acute{a}$ nele puternice $\acute{s}$ i este concomitat de 8 traban $\acute{t$ i. De $\acute{s}$ i s $\acute{o$ rele se ar $\acute{e}$ t $\acute{a}$ de 90 ori mai mic de c $\acute{a}$ t la p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntenii, deci $\acute{s}$ i lumina este acolo pe de at $\acute{a}$ te ori mai pu $\acute{t$ in intensiv $\acute{a}$, totu $\acute{s$ i aspectul ceriului te inc $\acute{a}$ nt $\acute{a}$, de $\acute{o$ re ce at $\acute{a}$ te luni $\acute{s}$ i apoi cele d $\acute{o$ ue $\acute{a}$ nele reflect $\acute{e}$ z $\acute{a}$ pe Saturn destul $\acute{a}$ lumin $\acute{a}$. At $\acute{a}$ te intunecimi de s $\acute{o$ re $\acute{s}$ i de luni s $\acute{u}$ nt fenomene naturali destul de interesante, dar totu $\acute{s$ i nu- $\acute{t$ i pot c $\acute{a}$ stiga simpatia pentru ca s $\acute{e}$ te dec $\acute{i}$ zi a te domicili $\acute{a}$ acolo; nu! c $\acute{a}$ ci anutimpurile tin mai bine de c $\acute{a}$ t 7 ani de ai n $\acute{o$ stri $\acute{s}$ i apoi inclina $\acute{r$ ea eliptice $\acute{i}$ causez $\acute{a}$ diferin $\acute{t$ e in $\acute{s}$ emnat $\acute{e}$ in clim $\acute{a}$. $\acute{S}$ i aici ca $\acute{s}$ i pe Jupiter s $\acute{u}$ nt no $\acute{p$ ti, care dur $\acute{e}$ z $\acute{a}$ c $\acute{a}$ t anii n $\acute{o$ stri, deci ar trebui s $\acute{e}$ fim cu totul f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ sim $\acute{t$ iri in ceea ce prive $\acute{s$ ce c $\acute{a}$ ldura $\acute{s}$ i frigul. S $\acute{e}$ ne desp $\acute{a}$ r $\acute{t$ im dar $\acute{a}$ $\acute{s}$ i de aceste fiin $\acute{t$ e leni $\acute{o$ se $\acute{s}$ i flegmatice, care strep $\acute{u}$ ndu-le pe p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ nt, chiar $\acute{s}$ i in Siberia s'ar topi de c $\acute{a}$ ld!

Veni $\acute{t$ i cetitori deja obosi $\acute{t$ i s $\acute{e}$ p $\acute{a}$ rsim lumea ac $\acute{e$ sta unde nimeni nu $\acute{s}$ cie ce in $\acute{s}$ emnez $\acute{a}$ bucuria! Nu cru $\acute{t$ ati ostenele, c $\acute{a}$ ci ve $\acute{t$ i afl $\acute{a}$ cu mine, c $\acute{a}$ totu $\acute{s$ i esist $\acute{a}$ o lume, pe care o vom put $\acute{e}$ numi lumea cea mai bun $\acute{a}$. Inainte de a porni de aici in $\acute{s}$ $\acute{e}$ in $\acute{s$ emnat $\acute{i}$ -ve bine esistin $\acute{t$ a celor d $\acute{o$ ue $\acute{a}$ nele, c $\acute{a}$ aceste ni vor l $\acute{a}$ muri intr'o c $\acute{e$ stie esen $\acute{t$ ial $\acute{a}$!

Spiritul nostru nu se opre $\acute{s$ ce, tot inaint $\acute{e}$ z $\acute{a}$, pare c $\acute{a}$ nu se mai satur $\acute{a}$ de peregrinagiu. C $\acute{a}$ nd s $\acute{u}$ ntem dela s $\acute{o$ re in dep $\acute{a}$ rtare de 294 milioane de miriametri, poposim, c $\acute{a}$ ci ne afl $\acute{a}$ m pe lume nou $\acute{a}$, pe un planet ce se nume $\acute{s$ ce Uran. B $\acute{e}$ tr $\acute{a}$ nii n $\acute{o$ stri n'au avut scire de Uran; ei au cugetat, c $\acute{a}$ la Saturn s $\acute{e}$ afl $\acute{a}$ marginile estreme ale imperiului solar. Mai $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ i l'au f $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t cunoscut p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntenilor nemuritorul Hersche b $\acute{e}$ tr $\acute{a}$ nul in 13 martie 1781. Ac $\acute{e$ sta lume e pe de 98 de ori mai volumin $\acute{o$ s $\acute{a}$ de c $\acute{a}$ t p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntul, c $\acute{a}$ ci radiul con $\acute{t$ ine 2743.9 miriametri. Pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ focalar abi $\acute{a}$ se int $\acute{o$ rc $\acute{e}$ odat $\acute{a}$ in timp de 84 ani de ai n $\acute{o$ stri; dar in giurul ossiei s $\acute{e}$ se inv $\acute{e}$ rte odat $\acute{a}$ in timp de 7.5 p $\acute{a}$ n $\acute{a}$ la 12.5 $\acute{o$ re, ceea ce nu se $\acute{s$ cie apriat chiar din caus $\acute{a}$ c $\acute{a}$ s'a descoperit a $\acute{s}$ $\acute{a}$ t $\acute{a}$ r $\acute{d}$ iu $\acute{s}$ i c $\acute{a}$ se int $\acute{o$ rc $\acute{e}$ pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ s $\acute{o$ re at $\acute{a}$ t de inc $\acute{e}$ t. Inclina $\acute{r$ ea eliptice $\acute{i}$ con $\acute{t$ ine chiar 90 graduri; desimea difere $\acute{s$ ce f $\acute{o$ rte pu $\acute{t$ in de a apei, gravitatea este numai cu ceva mai mic $\acute{a}$ de c $\acute{a}$ t la Saturn.

D $\acute{e}$ c $\acute{a}$ privim in univers de pe acest planet, mai $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ i afl $\acute{a}$ m c $\acute{a}$ s $\acute{o$ rele ni tramite de 360 de ori mai pu $\acute{t$ in $\acute{a}$ lumin $\acute{a}$ de c $\acute{a}$ t pe p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ nt; aici dar $\acute{a}$ trebuie s $\acute{e}$ umbl $\acute{a}$ m mai tot in intunec, suferind frig, pe care abi $\acute{a}$ il putem pricepe pe p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ nt cu mintea. Ne mai consolez $\acute{a}$ pu $\acute{t$ in cei opt sateli $\acute{t$ i, ce se plimb $\acute{a}$ impregiur, unii dela apus c $\acute{a}$ tr $\acute{a}$ r $\acute{e}$ s $\acute{a}$ rit ca $\acute{s}$ i luna p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntului, dar doi in direc $\acute{t$ iune contrarie; apoi tot favorit $\acute{o$ re este $\acute{s}$ i inclina $\acute{r$ ea eliptice $\acute{i}$, de $\acute{o$ re-ce t $\acute{o$ te punctele de pe supraf $\acute{a}$ ta lui Uran pot av $\acute{e}$ s $\acute{o$ rele in zenit; dar este caracteristic $\acute{a}$ impregiurarea, c $\acute{a}$ unele p $\acute{a}$ r $\acute{t$ i din supraf $\acute{a}$ ta au d $\acute{i}$ de 42 ani de ai n $\acute{o$ stri, pe c $\acute{a}$ nd altele n $\acute{o$ pte chiar a $\acute{s}$ $\acute{a}$ de lung $\acute{a}$. A vie $\acute{t$ ui intre asfel de rela $\acute{t$ iuni $\acute{s}$ i $\acute{a}$ nc $\acute{a}$ pe o supraf $\acute{a}$ ta rar $\acute{a}$ ca apa, nici de c $\acute{a}$ t nu se une $\acute{s$ ce cu naturelul omenimei p $\acute{a}$ m $\acute{e}$ ntene. Tr $\acute{a}$ i $\acute{t$ i in pace $\acute{s}$ i fericeire v $\acute{o$ ue proprie locuitori obscuri ai lui Uran!

(Finea va urm $\acute{a}$.)

Teodor Ceontea.

Inimicii părului.

Nu putem căuta toate cauzele ce produc căderea părului. Cea mai mare, cu totul neașteptată de voința noastră, e de sigur inconstanța și umiditatea climatei. Dar afară de aceste cauze generale, sunt și altele care contribuiesc într'un mod energic a propaga preșuvirea speciei umane.

Una din cele de căpetenie este negreșit puțină îngrijire ce dau omului părului lor.

Obiceiul ce au unele persoane de a se spăla pe cap adese ori, de și constituie o măsură excelentă de curățenie, are și urmări funeste, și părul se slăbește în general prin acțiunea umezelei care subsistă, ori ce s'ar face.

Acosta nu e tot, și cer iertare pentru aceste mici amănunte neapărate; dar nu se dă însemnătate curățeniei peptenului și perielor care se întrebuințează pentru îngrijirea părului. Aceste precauțiuni sunt totuși neapărate și neglijerii lor caută a atribui adesea propagarea și transmiterea a numeroase bôle care ating pielea acoperită cu păr.

De mai mulți ani, oameni învățați au examinat cu microscopul suprafața capului și au constatat un mare număr de parasiți vegetali și animalii care trăiesc, se înmulțesc și se desvoltă în mijlocul părului nostru.

Acestor ființe imperceptibile caută a se atribui toate bôlele, de care e afectată acesta parte a corpului nostru. Acești nenumărați parasiți și-au predilecțiunile lor și modurile lor speciale de viață. Unii se instalează la extremitatea părului, pe când alții trăiesc pe la mijloc, și alții pe epidermă și la baza rădăcinelor etc. Ei se nutresc cu substanțe, care servesc la desvoltarea și la conservarea părului nostru și și esercită pustiirile fie-care în specialitatea sa.

Femeia este mai espusă de cât bărbatul la bôle capelarii. Detestabila întrebuintare a părului fals e cea mai mare cauză de distrugere a podobei celei mai neapărate frumuseți femeiesci și servește în acelaș timp a propaga afecțiuni contagioase în organism.

Se întrebuințează de obiceiul păr de al morților pentru a completa capelura celor vii. E lesne de înțeles cum periculosul obicei al modei servește a propaga nu numai bôlei ce aveau morții al căror păr a fost tăiat și dată în comerț, ci contribuie mult a implanta pe capul persoanelor ce le întrebuințează un număr însemnat de parasiți microscopici, care se desvoltă cu o spăimântătoare răpediciune.

N'am mai sfârși decât am voi să enumerăm toate inconvenientele ce rezultă din întrebuințarea părului fals. Ne vom mărgini a consilia precauțiunile următoare pentru a opri căderea timpurie a părului ce posedăm și a preîntâmpina contagiunea germenilor conținuți în cealaltă.

Nu trebuie a întrebuința nici o substanță grasă seu oleioasă, fără a ne fi asigurat, că e imbibată seu cu sulf (pucioasă) seu cu chinină, cu canfor, cu acid fenic, cu gudron, seu cu ori ce altă substanță de acelaș fel.

Pentru persoanele ce întrebuințează păr fals e necesar ca să-l cufunde cel puțin de două ori pe săptămână, în timp de cinci minute, într'o soluțiune compusă de:

Un litru de apă pentru un gram de acid fenic.

Acosta preparațiune distruge absolut germenii răufăcători, care pot fi în părul fals și pentru care o operațiune preventivă făcută de operator nu e de ajuns totdeauna.

L. C. R.

Cetatea Deva.

— La ilustrațiunea din nr. prezintă. —

Una din anticități cele mai importante ale Transilvaniei este cetatea Deva. Mai bine ar fi să dicem: ruinele cetății Deva, pentru că numai ruinele mai amintesc mărirea ei de odinioară.

Deva, precum ni arată și numele, își are originea încă de pe timpul Dacilor; dar istoria ei se perde în negura întunecată a secolilor de de mult.

Deci numai datele mai nouă vom pute să le însemnăm. Iată aceste!

Antău însă o schiță topografică.

Cetatea Deva zace pe o culme înălțată ce se întinde până la Mureș, care la picioarele ei formază un ângiu isbindu-se în altă direcțiune. Acesta culme aparține unei catene de deluri, cari spre nord se tot înalță, formând în urmă Retezatul, a cărui piscuri sunt puzure acoperite de nea. Spre sud-vest se întinde o altă catenă de deluri frumoase, nălțându-și fruntea 'n nori.

Jos la picioarele cetății se află orașul cu acelaș nume, care în secolii trecuți a avut și el rolul seu important. Astăzi e capitala comitatului Hunedóra.

La anul 1269 găsim primele notițe relative la istoria acestei cetăți. Mult timp a servit ca locuință voievozilor Transilvaniei; sub regele Ladislau V a trecut în posesiunea Huniadeșilor, și a ramas a acestora, până la stingerea acestei familii. Un decret al dietei îl înscrise între averile principelui domnitor; ier când Transilvania a încetat d'a fi guvernată de principii neașternători, fu cuprinsă de garnisona austriacă. Numărul garnisonii se micșoră din an în an, până ce la anul 1747 eși din el și cel de pe urmă păzitor și cetatea remase în grigea sorții.

Dar cetatea se mai renouă odată. La anul 1817 împăratul Francisc călătorind cu împărătesa prin Transilvania, romantica poziție a cetății atrase admirațiunea împărătesei, și acesta îndemnă pe împăratul să renoveze cetatea. Împăratul și împlini acesta dorință, lucrările se începură și durară doi-spre-zece ani, spesindu-se mai bine de două sute de mii fl. pentru restaurare.

La 1848/9 și cetatea acesta mai jucă un rol. Dar la 14 aug. 1849 avu un sfârșit tragic. Fu asvêrlită în aer. Și de atunci jeleşce, scade, până ce numai o nimică cu totul.

C u g e t à r i.

Totdeauna găsim o di ca să petrecem, abia găsim un cês pentru a împlini o datoriă.

Avocații sunt ca drumurile, cei mai scurți sunt cei mai buni.

Rêu-plătitorul iertă pe acela care nu-l împrumută, nici odată pe acela care-l sileșce a plăti.

Prietenii trebuie să fie luminați, și iubirea orbă. Acela care nu vede defectele prietenului seu, nu-l iubeșce; acela care vede acele ale amantei sale, n'o mai iubeșce.

Ura pentru omii superiori, face pe invidioși să laude pe omii mediocri.

Înimile femeilor frumoase, sunt ca acele bombone care sunt invelitate într'o ghicitore.

Prietenii care nu sunt devotați de cât atunci când n'avem nevoie de devotamentul lor, sunt ca brazii care ne dau umbra lor ierna.

Omul întrebuințează consciința lui ca chiorul care pune ochelari, pe jumătate.

Cerul este ultimul lucru pe care un sgârcit caută să-l câștige.

Căți oratori nu vorbesc de cât pentru a dovedi c'ar face mai bine să tacă.

Un român în serviciu olandez.

Sibiu 15 martie.

În anul trecut s'a amintit într-o notiță a diarului acestuia despre compatriotul nostru transilvan, dl dr. Hilariu Mitrea. Astăzi sunt în plăcuta pozițiune a completă această notiță și-a adăugat o știre foarte îmbucurătoare, care face onoare iubitelui nostru compatriot.

Dl dr. Mitrea este născut în Reșinari lângă Sibiu, se bucură de o constituție corporală robustă și sănătoasă. Studiile de medicină le-a făcut în Viena, de unde, după două excursiuni la America, consiliat de un amic, intră în a. 1869 ca medic de armată în serviciul regelui olandez. Dsa este primul și unicul român, care s'a depărtat mai tare de patria-i natală și, trebuie s'o spunem cu fală, națiunea română se poate mândri cu acest reprezentant brav, care i face onoare în țările cele mai depărtate.

Locuința stabilă a compatriotului nostru este Java în India olandeză posterioară (holl. Hinter-Indien). Aci ține rangul de medic de I cl. în armată. Dorul de patrie și părinți l'a îndemnat să-și ceară un concediu pe 2 ani. În India s'e căsătorit cu o creolă, care murî, lăsându-i un copilăș Petru, astăzi în etate de 6—7 ani. Micuțul Petru, care este întâiul român olandez și care a însoțit pe tatăl său până în patrie, are colora și tipul malaylor, pentru cari însușiri, în institutul din Viena, unde se află de present, a trebuit să sufere destule neplăceri din partea camaradilor sei, până a reușit a-i pune în respect.

„Câteva zile după ce l'am așezat în institut“, îmi dăse tatăl său surîdend, — „vêd copilășul tot sgăriat pe față. Ce-i cu tine Petre, unde ai căzut, l'am întrebat îngrijat. N'am căzut nicăiri, răspunde curajos băiatul, camaradii me numesc tot „pirat de mare“ și n'am suferit să me numescă astfel... acum nu se mai acată de mine“.

Vera trecută a petrecut-o dl dr. parte 'n Reșinari, parte 'n Sibiu. De câteva săptămâni studiază în muzeul zoologic din Viena și se ocupă cu clasificarea unor considerabile și bogate colecțiuni de animale aduse de la intrul insulei Borneo. Colecțiunea se compune din mai multe sute de șerpi, paseri și alte animale. Unele exemplare sunt foarte rari, altele nu se mai află în nici un alt muzeu din Europa, pentru că dl dr. a colectat până pe la „Mocara Teveli“ (gura Tevei), o parte a insulei, unde n'a colectat nime înainte de dsa. Insulanii de aici sunt cei mai periculoși pentru europeni. Ei simțesc o plăcere deosebită, când pot pune mâna p'un străin. Carnea, de preferință însă capetele acestora, sunt o adevărată delicatessă pentru ei.

După ce dl dr. își va termina clasificarea colecțiunii, se va duce la București și va donă-o muzeului național. Acest fapt patriotic i va câștiga, fără îndoială, cel mai frumos titlu de recunoștință din partea națiunii. Felicităm deci pe bravul nostru compatriot pentru laudabila stimă, ce a conservat patriei române și pentru sacrificiile ce a adus pe altarul ei și-i dorim ca cerul să-i lungască încă mulți ani firul vieții spre bucuria și onoarea iubitei noastre națiuni!

Petra-Petrescu.

Medicina.

Un medic întreabă pe un filosof, care e cea mai nobilă meserie?

— Medicina, — răspunde filosoful, — căci ea are misiunea de a da sănătatea corpului, lucrul ce prețuiește mai mult decât toate comorile lumii.

— Dar cea mai degradătoare meserie?

— Medicina, — răspunde ier filosoful, — când medicii uitând sacra datorie ce li este impusă, speculează asupra sănătății omului, cea mai mare din fericirile lumii.

— Atunci spune-mi care e cea mai frumoasă, mai plăcută sau mai considerată meserie? — întreabă din nou medicul.

— Tot medicina, căci ce e mai frumos, mai plăcut și mai considerat de cât a face binele și bucurie pretotindene, a umbla în trăsuri, a fi primit în cele mai înalte cercuri, ați da fie-care respectul cel mai mare și a te privi cu dragoste.

— Spune-mi acum care e cea mai urită și mai displăcută?

— Ier medicina! A umbla într'un spital, a îngriji de răni urite, a pipăi oameni bolnavi, în fine a spinteca sau a tăia membrane omenesci, o! e tot ce poate fi mai urit și mai displăcut în lume.

— Să-mi permiți să te mai întreb două lucruri: care este cea mai bănosă și care cea mai săracăcișă din meserii, — întreabă medicul confus de explicațiile ce le primise.

— Cea mai bănosă și mai săracăcișă din meserii este medicina, — răspunde cu un ton apăsător și convins filosoful. Un doctor ie pe-o fițuică de hârtie un napoleon, pentru care alții scriu câte două-șeci côle de hârtie, și decă scrie două-șeci de decimetri de hârtie pe ȳ, e două-șeci de napoleoni, ca un principe. Acesta însă decă se bucură de reputație și este iscusit în meseria lui. La medicul ignorant nu se arată decât 3—4 bolnavi pe ȳ, și acei săraci, cari nu plătesc nimica pentru scrierea fițuicei, ba încă, decă medicul are inimă, trebuie să le dea el bani pentru a-și cumpăra medicamentul.

L.

Manușile.

Găsim în „Journal des connaissances utiles“ niște informațiuni curioase asupra întrebuințării manușilor.

Spaniolii aveau obiceiul să ofere manuși mesagerilor cu noutăți bune. Acest obicei se introduse în Franța și dădu naștere la diferite proverbe.

În evul mediu, manușile acoperite cu solți metalici făceau parte integrantă din armura cavalerilor. Chiar și astăzi, pentru oameni de arme, mănuierea armelor albe este mult mai sigură și mai ușoră cu mâna înmănușată. Supt feudalitate, afară de mănuișele de solți, trebuie să menționăm mănuișele de vânători făcute din pele de bivoli, mănuișele de pele de capră sălbatică. Mai târziu ce-va, mănuișă remase ca un preservator contra frigului și contra contagionii ore-cărora hôle. În secolii XV, XVI și XVII, mănuișele erau împodobite cu broderii și dauriri. Modele italiene, cari predominau pe atunci în Europa, nu uitau nici odată acesta parte a costumului.

Întrebuințarea manușilor ca obiect de lăce datéză în Franța de pe timpul domniei lui Enrie III. Moda veni apoi în Englitera dela acesta epocă au început ele să facă parte din costumul femeiesc. Femeile purtau mai cu sémă manuși de mētasă.

La curtea Catarinei de Medicis eră de obicei de a purtă manuși parfumate. Ele se numiau frangiponnes, cu numele comitelui italian Frangiponi, care aduse moda în Franța.

Numai pe la începutul domniei lui Ludovic XIV începură manușile de pele a deveni d'o întrebuințare generală, dar numai spre a încăleca, în călătorii, la v-

nătoare, seu într-o ținută neglijată. Până în secolul al XVIII-lea eră de datorie de a-și scote mânușile când intră în grajdurile regelui. La curte, se purtau de preferință manșetele de dantelă care acoperiau o parte din mână. Ludovic al XVIII-lea, credincios vechei etichete, n'a purtat nici odată mânuși.

Fashionabilii dau cu drept cuvânt o mare însemnătate nu numai curățeniei mânilor, ci și albeții lor. Întrebuințarea mânușilor asigură și una și altă. Unele persoane au obiceiul d'a se culcă cu mânuși. În călătoriile, ele sunt indispensabile. Astfel mânușile fac parte din costum ca și peleria și legătura. În unele orașe dela mișdăci, luesul fashionabililor constă în încălțăminte, ier nu în mânuși.

În „Tratatul asupra vieții elegante“, dl de Nortemort-Boisse publică regulamentul special stabilit la Londra, în 1830, de d'Orsay :

„Un gentilom din fashiunea englesă trebuie să întrebuințeze șese părechi mânuși : dimineta, spre a conduce brișca de vânătoare, mânuși de pele de ren. La vânătoare, spre a gonii vulpea, mânuși de căprioară. Spre a reintra în Londra în Silbury, mânuși de culori. Spre a merge mai târziu să se preumbe la Hyde-Park, mânuși de căprioară culori. Spre a se duce să prânzescă, mânuși galbene de pele de căne. Pentru sêra, la bal și la cină, mânuși albe de cânepă brodate cu mêtase. Acest regulament constituie pe di o cheltuielă de 48 franci 75 centime, adică 17,793 franci 75 centime pe an“.

Mitenurile de mêtase ne amintesc frumôsele dîle dela curtea lui Ludovic XIV-lea și secolul cel cochec al lui Ludovic al XV-lea.

E c h o .

Într'un salon, o femeie măritată de curând întinde mâna unui adept al chirognomoniei și-l întreabă câți copii o s'ă aibă.

— Doi, — i răspunde chirognomistul.

După câțva timp, un domn se adresează aceluiași cerându-i s'ă spună acelaș lucru : „câți copii voi avea eu?“

— Numai unul, — răspunde augurul.

Curiosul acesta eră însuși bărbatul femeii.

*

Un domn cu nas prê roș, călătorește ntr'un vagon. Cel ce se află în fața lui nu se putea opri d'a nu se legă de el.

— Negreșit că nu bînd apă ți s'a roșit nasul așa, domnule!

— Vai, nu, domnule; și cu tôte aceste un an întreg am bîut numai lapte.

— Un an întreg!

— Da : anul cât m'a alăptat doica.

*

Se povestea într-o casă doctorului M. că unul dintre confrății sei, doctorul X. devenise spiritist și-și petrecea timpul evocând pe locuitorii lumii celei alte.

— Veți dta șiretul, — esclama doctorul M., — face s'ă i-se întorcă visele!

*

O copilă, drăguță de tot, intră într'un magazin împreună cu bunică sa.

Acî fetița se adresează către calfa ce se află în fața comptuarului :

— Cât costă stofa asta, domnule?

Calfa privește pe fetiță lung, apoi dând glas înimii, i răspunde :

— Domnișoră, câte o sărutare de fie-care metru.

— Prê bine, domnule; dă-mi dece metri ... ți va plăti bunica.

*

Citim într-o carte persană :

Acela care nu are avere, nu are credit;

Acela care nu are copii, nu are putere;

Acela care nu are rude, nu are sprigin;

Însă acela care nu are nimic din tôte aceste, trăiește fără grijă.

Literatura si arte.

O nouă fôie pedagogică română. Este trist, că trei milioane de Români în Austro-Ungaria nu au nici o fôie pedagogică. Câte încercări s'au făcut pân'acuma, tôte au cădut, căci indolinta publicului românesc n'a găsit cu cale a le sprigin. Anunțăm dară cu bucurie, că escelintele nostru pedagog dl Vasile Petri a decis să publice o nouă întreprindere literarie pedagogică. Acesta va purta titlul : „Școala Practică“, și va fi un magazin de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primarie, eșind în prima fie-căreia luni în broșuri de câte 2 côle, și va costă pe an 3 fl. plătiți nainte. Numărul prim va eși în 1 aprilie, abonamentele sînt a se face la redacțiune în Năsăud. Ori cât de mic va fi numărul abonaților, fôia va eși cel puțin un an întreg. Ne place a crede, că învățătorii noștri, ori cât de rêu sînt plătiți, totuș vor sprigin cu căldură acesta întreprindere, și astfel vor garantă esistența ei.

Nr. 3 al „Ședetorei“ conține următoarele materii : Femei, nu ve sulimăniți!, de dr. Butuc; Deu, Românul e voinic!, poezie de Sim. P. Simon; Potca și norocul, fabulă de H. Kletke, tradusă de Cati Pișca; Spune mândrei, poezie de T. V. Păcălan; Ecaterina Mocioni, biografie; Ceva despre vîrsat, de Sânzian; Doine din scaunul Mediașului, de L. Luca; Plecarea unui ostaș român la Bosnia, de V. B. Muntenescu; Unde-i comora? istorioră de D.; Iernele calde; Folosele ce s'aduc economiei de cătră paseri, de G. Antonescu; Economia vitelor, vitele lănoșe, de M. A.; Însemnări de folos. Partea umoristică, sub titlul „Gura Satului“ : Scrisorile lui Păcala către Pandala; Suspînul bărbatului, de P. D.; Haid s'ă rîdem! anecdote; Feta bătrână, satiră populară din Ardel, de S. Fl. Mărian; Limba paserilor; Bulgărește; Dicătore, de Simeon Rotar; Piștolul și Pușca; Fii lui Adam; Șeiri nôte; Hodoroșe și Troșe; Scrisorea lui Șloim către Gloim; Popa și dascalul; Ghicitori. Ilustrațiuni : portretul Ecaterinei Mocioni, și patru ilustrațiuni umoristice sub titlul : „Cine cu cine se potrivește“. „Ședetorea“ ese odată pe lună, redactor Iosif Vulcan, prețul de prenumerațiune pe an 2 fl., dar abonamentele se primesc numai pe anul întreg.

„Din „Noua Bibliotecă Română“ a apărut și broșura a 11-a, în care se începe publicarea noiei : „Z. Marcas“ de H. Balzac. Prețul unei broșuri e 15 cr. și se pôte abonă la tipografia Alexi în Brașov.

Studii de economie rurală de dl S. P. Radian, inginer agronom dela institutul agronomic din Paris, profesor la școala normală St. Ecaterina. Sub acest titlu a apărut la Bucureșei un volum de 389 pagîne în care sînt tratate următoarele estiiuni : 1) influința guvernului ș'a marelui proprietar asupra prosperității agriculturii; 2) necesitatea instrucțiunii agricole în învățămîntul public; 3) necesitatea unei anchete agricole; 4) știința pădurilor; 5) asociațiunea aplicată la agricultură; 6) industria mêtasei; 7) școalele rurale și grădina învățătorului; 8) considerațiuni asupra irigațiunilor și drenatul pămînturilor agricole; și 9) creditul agricol.

Cu apropierea primăverii ne permitem a face atenție pe m. o. învățători la: „Arion”, culegere de cânturi naționale pentru tinerimea de ambe sexe. Prețul unui exemplar 30 cr. Pentru cei care iau mai multe exemplare de odată, rabat considerabil. Prima edițiune este deja pe sfârșite. *Tipografia Alexi. Brasiov.*

Diaristic. „*Rimnicul*” e titlul unui diar nou, apărut în Rimnicul Sărat, și care va eși de două ori pe săptămână. — „*Bomba*” se numește un nou diar politice, satiric, literar, apărut la Iași și va eși odată pe săptămână.

Musicalie nouă. La Táborszky și Parsch în Budapesta a apărut: „*Früh und spät*”, polca franțuzească, pentru pian, de Filip Fahrbach jr. prețul 75 cr.

C e e n o u ?

Br. George Hormuzachi, una din columnele românismului din Bucovina, a încetat din viață. Anunțul de doliu al familiei repausatului sună astfel: „Baronul George Hormuzachi, deputat în senatul imperial din Viena, președinte al societății pentru cultura și literatura română în Bucovina etc., după un morb îndelungat a adormit în Domnul în 1/13 martiu 1882 la 11 ore de noapte, în etate de 65 ani, după ce mai înainte primi sântele taine. Serviciul funebrel s'a serbat joi în 4/16 martiu a. e. la 9 ore înainte de amiază în biserica catedrală din Cernăuți; după carele a urmat petrecerea resturilor mortale la cimiterul gr. or. de aici. Aducem această tristă întâmplare la cunoștința amicilor și cunoscuților. Cernăuți, din 2/14 Martie 1882. Ștefania br. Hormuzachi noră, dr. Iancu caval. Zotta ginere, Natalia br. Hormuzachi cumnată, Eufrosina br. Hormuzachi soție, Eudoxie br. Hormuzachi fiu, Nicolae br. Hormuzachi frate, Eufrosina de Petrino, Elisa Sturdza surori, Petre de Petrino cumnat.”

Sciri personale. *Dl V. Alecsandri* va merge în luna lui mai la Montpellier, unde în anul acesta se va ține adunarea plegară a tuturor membrilor ce compun Societatea literară din Montpellier. — *Dl Simeon P. Dessean*, până acum avocat în Giula-Vârșand, comitatul Arad, s'a stabilit ca avocat în orașul Satmar.

Academia Română a ținut marța trecută o ședință publică presădată de regele. M. Sa întâiu a salutată Academia, promițându-i a lua parte la ședințele sale și la alte ocazii, apoi a dăruit în numele regiunii două cărți pentru bibliotecă. Apoi augustul președinte a dat cuvântul dlui Vasile Alecsandri, carele a făcut tabloul epocii dela începutul acestui secol în Moldova și a schițat biografia lui Costache Negri. După aceea dl Poni a vorbit despre mineralele din masivul cristalin dela Brosceni, iar dl Gr. Ștefanescu a făcut câteva considerațiuni geologice asupra albiei Dimboviței. Tote aceste fure ascultate cu atențiune. La sfârșit regele a mai ramas câțva timp în sală, convorbind cu mai mulți membri ai Academiei.

Loterie filantropică la București. Pressa din România va aranja o loterie de bani în favoarea victimelor incendiului dela Falcu. Președinte onorific al comitetului este dl C. A. Rosetti. Loteria va da 35,000 franci câștiguri, din cari un los mare de 10,000 franci.

Ostașii români s-au câștigat ierăș un titlu nou la recunoștința bărbaților competiți. Magistratul orașului Caransebeș a primit dela colonelul Krafft, comandantul regimentului de infanterie nr. 42, o depeșă prin care se constată bravura fiilor cercului Caransebeș cu ocaziunea ocupării Crivosciei. Noroc și fericire consăngenilor acestor bravi ostași! — încheiăm și noi cu depeșă dlui colonel.

Statua lui Asachi. În România se înmulțesc statuele. De curând s'a propus redicarea unei statue în

memoria lui Asachi. Biuroul s'a compus astfel: președinte mitropolitul Moldovei, vice-președinți dnii V. A. Urechia, N. Ionescu și N. Culian. Afară de acestia biuroul mai numără un cassier și patru secretari.

Emigrarea evreilor din România în Palestina devine din ce în ce mai serioasă. O devărată mișcare s'a produs în totă țera și mai ales în Moldova, unde evreii sunt foarte numeroși. Comitete s-au format în toate orașele și israeliții bogați nu refuză concursul lor financiar. La Tulcea s'a constituit un comitet în scopul d'a susține ideia colonisării. La Băcău s'a format o societate care a otărit d'a stabili în Palestina o colonie; fie-care membru al acestei societăți a vărsat suma de 500 lei în acest scop. Comitetul de emigrare din Focșani a luat inițiativa d'a urcă tacsă asupra carnei cu 10 bani la oca, în favoarea acelor cari se vor otări a emigra. S'a mai destinat pentru acelaș scop suma de 1000 lei din vândarea azimei numită „mațis”.

Sciri din Hațeg. Ni se scrie din Hațeg, că în societatea română de acolo nu esiste armonie. Reuniunea „Crucea Roșie” a damelor de acolo a decis să aranjeze în curând o petrecere cu danț, la care va lua parte publicul de toate naționalitățile. Societatea teatrală română a dlui G. A. Petculescu a sosit acolo cu o trupă de 14 persoane, spre a da un șir de reprezentațiuni. Tot acolo s'a înființat și o societate de pompieri voluntari.

Au murit: *Nicolae Paladi*, archidiacon on. al dieceselor Lugos și Oradea-mare, paroc în Borodol și protopop al Crișului-repede, asesor consistorial al diecesei oradane și asesor consistorial onorar al diecesei Lugosului, la 21 l. c. în etate de 76 ani, și în al 52-le al preoției sale, jelit de fiii sei: Antoniu paroc în Feniș, Samuil tutor orfanal cere., Victor proprietar în Topa-Crișului, Paul revis. domin., Maria maritată Borodol, protopopă din Topa-Crișului, dimpreună cu familiile lor. Repăusatul a fost unul din cei mai bătrâni preoți ai diecesei Oradea-mare, de origine din Transilvania, a venit în diecesa aceasta pe timpul episcopului Samuil Vulcan, care adusesse de acolo mai mulți tineri bravi. Nicolae Paladi, român înflăcărat, a luat parte activă și în viața publico-politică și ca atare s'a bucurat de renume bun. Înainte cu două luni i-a murit soția, deci soții de viață nu trăiră mult fără olaltă. În mormântarea se făcu în 25 l. c. pontificând Rds. D. preposit capitar Teodor Kövály, cu numărösă asistință preotescă, și fiind de față un public numărös din giur. — *Vilma Budai* ved. Miliciu, fost notar în comuna Cherechiu comitatul Arad și fiica dlui Ioan Budai notar în Zărand, comitatul Arad, la 17 l. c. în etate de 24 ani. — *Ioan Gaur* subjude r. în Blaș, la 2/14 l. c. în etate de 41 ani. — *Alesandru Surdu*, jude r. la tribunalul din Odorheiu secuiesc, la 16 l. c. în etate de 45 ani, lăsând în doliu pe soția sa Cornelia n. Deac, pe fiii și ficele: Alesandru, Cornelia, Emiliu și Letiția.

Cronica lunei.

„**Salonul**” din Paris, adeca esposițiunea inter-națională de arte, care se va deschide în luna lui mai, va avé interes mare și pentru noi români. Dintre artiști români dl Dimitrescu Mirea, care a espus și altă-dată, va avé în acest an espus acolo un mare tablou, al cărui subiect este luat din istoria română; iar dl Georgescu, unul din puținii sculptori români, lucrăză bustul dlui Petcu.

O scenă în senatul Carolinei. În Columbia (Carolina de sud), în cursul unei ședințe a senatului, senatorul Fishburne, certându-se cu colegul seu Smith, ajunseră să-și tragă pumni unul altuia. În urma acestui scandal, Fishburne fu arestat, apoi liberat pe cau-

ține. A doua zi după punerea sa în stare de libertate se duse la senat și țină un discurs plin de expresiuni atât de neparlamentare, că, președintele trebuia să ridice ședinta. Pe când senatorii se împrășciau, Fishburne se apropiă de președintele, dicându-i cu un ton cam aspru: „M'ai tratat foarte pe nedrept, domnule președinte”. Generalul i răspunse pe dată: „Astfel trectez pe toți senatorii și încă am fost pre indulgent cu dta”. — „Minți ca un blăstemat ce ești”, — adaugă senatorul Fishburne. Dar n'apucă să isprăvescă bine gentilența-i senatorială, când vigurosul președinte i și cârpi un pumn peste nas. D'aci înainte, ținte pânăză se nu te rupi! O luptă crâncenă se încinse între președinte și senator. Cinci, șese colegi d'ai acestui din urmă săriră să-i despartă și începură care mai de care să-i întindă de pulpanele gherocelor, dar, de și li-se sfășiară hainele și rămaseră sdrențe pe jos și pe umerii luptătorilor, totuși încercarea senatorilor d'ai despartii fu zadarnică. În fine după o nouă încercare, senatorii reușiră a smulge pe președintele Kennedy, care se retrase însoțit de trei senatori. Fishburne se luă după dânsul urmărindu-l pas cu pas, învârtind mereu bastonul și strigându-i: „Ești un laș! Ești un mișel! Tălharule!...” Președintele Kennedy, de trei, patru ori încercă a se întorce îndărăt și a se arunca asupra provocatorului său; dar vr'o șese senatori se puseră la mijloc și evitără ori ce ciocnire. Eșind apoi din sala senatului, generalul se îndreptă spre Mainstreet, fiind urmat, la depărtare de doi-spre-dece pași, de Fishburne, care nu conținea de loc a face morișcă cu bastonul, și a-i adresa fel de fel de injurii. Apoi se luă în fugă după președinte, l'ajunse și ridică bastonul să-i trântescă una, când colonelul Goodwir, abătându-i bastonul cu o umbrelă, îl isbi așa de tare, în cât îl respinse la șese pași îndărăt. Generalul președinte, profitând de acest incident, iuți pasul și se făcu nevădut. După o oră Fishburne fu arestat din nou și dus înaintea judecătorului Marshall care după ce-i făcu un lung interogator și ascultă o sumă de martori, i confiscă garanția și-l trimise ierăși la arest.

Un arbore curios. Diarul „l'Entreprise”, din Virginia, (Nevada), dice că un locuitor din acest oraș este proprietarul unui arbore particular, provenind dintr'o sămănță adusă din Australia. Creșterea sa a fost foarte repede, și, de și n'a ajuns de cât la o mică parte din dezvoltarea sa, el are acum 8 picioare de înălțime. El sămănă cu salcâmul și are toate proprietățile caracteristice sensitivei. În fie-care seră, foile se întorc. Dacă se atinge un mugure, foile se agită și tremură mai mult ca o minută după ce acțiunea atingerii a încetat. Locul unde a resărit acest copac fiind pre mic pentru depina sa creștere, proprietarul l'a transplantat într'un loc mai favorabil. Nefind acasă pe timpul transplantării și întorcându-se după câteva ore, el găsi casa în cea mai mare turburare. La întrebarea sa, i se răspunse că salcâmul australian a fost strămutat, dar că acesta operațiune a displăcut cu totul arborelui care a manifestat o mare mânie. D'abiă virit în noul său loc, și toate foile sale se sburliră, amenințând ca ghimpii unui ariciu și trunchiul cu ramurile avură adevărate convulsii. În același timp arborele iritat răspândi o odore asemenea cu cea pe care o esală șerpele sunător când este lovit. A trebuit să se deschidă ferestrele și ușile pentru a scăpa de năbușelă. Accesul acesta a durat mai mult de o oră și nu s'ar fi oprit pôte decât n'ar fi apus sôrele aducând astfel ora când acest soi de plantă adorme. El mai luptă câteva minute, dar fini prin a amorți încetul cu încetul. De și scena din ajun

nu s'a repetit a doua zi, totuși arborele a ramas un obiect de spaimă pentru plantatori și mai ales pentru negri cari cred că, este o ființă mai aproape de șerpe de cât de generalitatea arborilor.

Lustru natural. Diarul „Colonies and India” ne spune, că o plantă vegetală, cunoscută sub numele de hibiscus rosa sinensis înlocuește cu avantajul vacsul. Frecați-ve ghetele cu câteva din aceste foi, și ele vor lucii în cât se facă să mără de pismă toți fabricanții de lustru. Rosa Sinensis pôte fi cultivată în toate climatele.

Ghicitură cuadrată

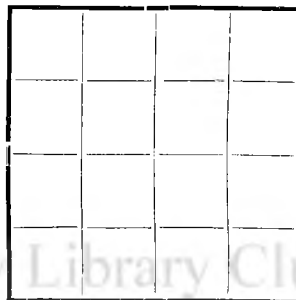
de Octavia Groza.

Din: 2 M, 3 O, 2 A, 4 R, 1 I, 1 E, 2 D, 1 M se se scrie în cuadratul de jos așa, ca se se formeze patru cuvinte care cetite din sus în jos, și din stânga spre dreapta se fie tot acele.

Cuvintele acele sunt:

- 1) Numele unui vechiu împărat.
- 2) Un oraș în Europa.
- 3) Numele unui scriitor Elen.
- 4) Un lucru ce-l capeți fără bani.

Leta cuadratul:

Terminul de deslegare e 6 aprilie. Ca totdeauna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea ghicitei de șac din nr. 9:

Tristă turturică,
Ce gemi prin pustii,
Ce cauți, mititică,
Prin munți și câmpii?

Bine au deslegat-o domnele și domnișorele: Amalia Crișan, Minodora Micșunescu, Iconia Borca, Iosefina Popescu și Rosa Câmpianescu.

Premiul l'a câștigat domnișora Iosefina Popescu.

Poșta Redacțiunii.

Dnei E. P. Am cetit-o cu multă plăcere. Acuș veți vedea realizată dorința dvăstre.

Dsiorei A. C. Nu veți aștepta mult. Nici până-acuma nu noi am fost cauza întârziării.

Călindarul săptămânei.

Țiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbătorile.	Sărb.	Sărb.
Dumineca	14	26	Cuv. Benedict.	5 57	6 27
Luni	15	27	Muc. Agapie.	5 58	6 28
Mărti	16	28	Muc. Sabin.	6 47	7 17
Mercuri	17	29	Pré cuv. Alecsie.	6 48	7 18
Joi	18	30	P. Chiril Arch. Ier.	6 49	7 19
Vineri	19	31	MM. Chris. și Darie.	6 49	7 19
Sâmbeta	20	1	PP. ucii în m.s. Saba.	6 50	7 20

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósyin Oradea-mare. Strada principală nr 274..